Enkele bomen uit de Bijbel

George Bell

ENKELE BOMEN UIT DE BIJBEL

De olijf, de vijg en de wijnstok

Online uitgeverij
OudeSporen

Enkele bomen uit de Bijbel

De olijf, de vijg en de wijnstok

Auteur: George Bell
Redactie: J. Huizer / J.P. Spoor
Vormgeving: Jan Paul Spoor
Eerste editie: 2026
Copyright: OudeSporen online uitgeverij
Bron: 'Trees of the Bible'; www.biblecentre.org

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch of mechanisch, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De bijbeltekst in deze uitgave uit het Oude Testament is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling: © Stichting HSV 2010. Uitgeverij Jongbloed – Heerenveen. Alle rechten voorbehouden,

De bijbeltekst in deze uitgave uit het Nieuwe Testament is ontleend aan de TELOS-vertaling: © Grace Publishing House – Rhenen. Alle rechten voorbehouden.

'Eens gingen de bomen op weg om een koning over zich te zalven. Ze zeiden tegen de olijfboom: Wees koning over ons! Maar de olijfboom zei tegen hen: Zou ik mijn olie opgeven, die God en de mensen in mij prijzen, en zou ik weggaan om boven de andere bomen te zweven?

Toen zeiden de bomen tegen de vijgenboom: Komt u, wees koning over ons! Maar de vijgenboom zei tegen hen: Zou ik mijn zoetigheid en mijn goede vrucht opgeven, en zou ik weggaan om boven de andere bomen te zweven?

Toen zeiden de bomen tegen de wijnstok: Komt u, wees koning over ons! Maar de wijnstok zei tegen hen: Zou ik mijn nieuwe wijn opgeven, die God en mensen vrolijk maakt, en zou ik weggaan om boven de andere bomen te zweven?'.

Richteren 9:8-13

Inhoud

1. De olijfboom 8

De eerste en laatste verwijzing naar de olijfboom 8
Kracht voor de Getuigen 9
De twee gezalfden 11
Pure olie van gestoten olijven voor het licht 12
De heilige zalfolie 14
Belangrijkste specerijen 15
Een land van olierijke olijven 15
De olijfboom en zijn vettigheid 18
Een groene olijfboom 18
Een wilde olijfboom - een goede olijfboom 20
Olijfplanten rondom uw tafel 22

2. De Vijgenboom 24

De eerste vermelding van de vijg 24
Een natie onder discipline 26
De slechte vijgen 28
Onder de vijgenboom 29
Het Joodse overblijfsel 31
De vijgenboom in de synoptische evangeliën 33
De vijgenboom in de rede op de Olijfberg 37

De vijgenboom en alle bomen 38
Een praktische notitie 39

3. De Wijnstok 41

Doel van de wijnstok 41
De droom van de schenker van de farao 42
Israël als de wijnstok 44
De wijngaard van de Heere van de legermachten 45
De gelijkenis van de onrechtvaardige landlieden 47
De ware Wijnstok 49
Vruchten dragen 51

1. De olijfboom

De eerste en laatste verwijzing naar de olijfboom

De eerste vermelding van de olijfboom is uit de tijd van Noach en de zondvloed. De ark kwam uiteindelijk tot rust op het gebergte Ararat en het water van de zondvloed nam voortdurend af (Gen. 8:4-5). Na veertig dagen opende Noach het raam van de ark en stuurde een raaf uit. Omdat hij een onreine vogel was, keerde hij nooit terug, ongetwijfeld rustend op en zich voedend aan de karkassen die in het water dreven.

Het is vooral vanwege de duif dat we ons zorgen maken. Het was een reine vogel en nadat hij de eerste keer was weggestuurd, keerde hij weer terug, zonder een plek te vinden voor de zool van zijn voet. Maar de tweede keer dat hij werd uitgezonden, kwam hij terug met het bewijs van droog land, en we citeren: 'En hij wachtte nog eens zeven dagen; toen liet hij de duif weer los uit de ark. En de duif kwam naar hem toe tegen de avond; en zie, er was een afgebroken olijfblad in zijn snavel; daaraan merkte Noach dat het water op de aarde afgenomen was' (Gen. 8:10-11).

Er valt nog veel meer te leren van dit incident, maar we laten het hier even bij en benadrukken dat het olijfblad een onmiskenbaar bewijs was voor Noach dat de overstroming was afgenomen.

De laatste vermelding van de olijfboom in de Schrift is net zo interessant en levert vrijwel dezelfde waarheid op. De setting is de 'tijd van het einde'. De kerk is opgenomen. Het zijn angstige dagen, en twee getuigen verschijnen voor ons, omringd door hevige tegenstand. Wij geloven dat zij deel uitmaken van het godvruchtige Joodse overblijfsel waarover we zoveel lezen in de Psalmen. Deze twee getuigen zouden ook zijn: 'de twee olijfbomen en de twee kandelaars (of lichtdragers), die voor de Heer van de aarde staan (Openb. 11:4). Het is niet moeilijk het verband te zien - 'twee getuigen', 'twee olijfbomen' en 'twee lampen'.

Zelfs de gedachte dat er twee zijn, bevestigt onze conclusie. Wat een prachtig voorbeeld zijn zij voor iedereen die in onze tijd getuige wil zijn. Het Griekse woord voor getuigen in Openbaring 11:3 is het woord waaruit wij ons woord martelaar afleiden. Zij zijn martelaren en verliezen hun leven omwille van de Heer. Er wordt ons verteld dat zij 'twaalfhonderdzestig dagen' zullen profeteren (Openb. 11:3). Het is de periode van 'Jakobs benauwdheid', die drieënhalf jaar is, maar de belangstelling van de Heer voor hen en de zorg voor Zijn dienaren wordt niet in jaren gerekend, maar in dagen (Jer. 30:7).

Kracht voor de Getuigen

Na het overwegen van de eerste en laatste verwijzingen naar de olijfboom in de Schrift, concluderen we dat het opvallende kenmerk dat ermee verbonden is, getuigenis is.

Zij die bekend zijn met het Oude Testament zullen weten dat de beeldspraak van Openbaring 11:4 afkomstig is van Zacharia 4. Het

beeld van de kandelaar is prominent aanwezig in dat hoofdstuk. Het is iets anders dan de kandelaar in de tabernakel, die wij beter kennen. 'De Engel Die met mij sprak, … Hij zei tegen mij: Wat ziet u? Daarop zei ik: Ik zie, en zie, een kandelaar, geheel van goud, met een olievaatje aan de bovenkant ervan en daarbovenop zeven bijbehorende lampen met telkens zeven toevoerbuisjes aan de lampen, die daarboven zitten, met twee olijfbomen ernaast, een aan de rechterkant van het olievaatje en een aan de linkerkant ervan' (Zach. 4:1-3).

De profeet leek niet te weten wat het allemaal betekende. Hij vraagt vervolgens: 'Mijn Heere, wat betekenen deze dingen?' In vers 6 wordt de betekenis van het visioen gegeven: 'Niet door kracht en niet door geweld, maar door Mijn Geest, zegt de HEERE van de legermachten'. De betekenis van het visioen wees op de Heilige Geest, als de enige kracht om getuigenis te getuigen en te werken voor God. Een zwak overblijfsel was teruggekeerd uit ballingschap in Babylon om de tempel te bouwen. Ze maakten zich zorgen over de aanbidding van de HEERE en dus was het eerste wat ze deden, het altaar op zijn fundament zetten (Ezra 3:3). Ze deden eerst het allerbelangrijkste. Dienstbaarheid voor God moest aan elke andere vorm van dienst voorafgaan. Het bouwwerk was moeilijk en er waren veel vijanden. Het was een dag van kleine dingen en ze hadden weinig kracht, maar Gods kracht stond voor hen beschikbaar. De visie was bedoeld om Zerubbabel en zijn medebouwers aan te moedigen.

In Ezra wordt opgetekend hoe het werk tot stilstand kwam en de bouwers ontmoedigd raakten. Pas door het werk van de profeet Haggaï werd het werk opnieuw hervat. Zijn boodschap kwam sterk overeen met de visie in Zacharia 4. 'Volgens het woord *van*

het verbond dat Ik met u sloot, toen u uit Egypte vertrok, en Mijn Geest, Die in uw midden stond: Wees niet bevreesd!' (Hag. 2:6). We kunnen het voorbeeld van dit overblijfsel volgen. Er is veel te doen en er zijn veel ontmoedigingen, maar als we onze zwakte belijden, zullen we onze kracht vinden in het zoeken naar de Heer en vertrouwen op de aanwezigheid van de Heilige Geest.

De twee gezalfden

Wat we tot nu toe in Zacharia 4 hebben overwogen, heeft betrekking op de omstandigheden van het teruggekeerde overblijfsel en was destijds bedoeld voor hun aanmoediging. In de slotverzen van het hoofdstuk ligt de aandacht echter op de twee olijfbomen, één aan elke kant van de kandelaar.

Hoewel Zerubbabel bij naam wordt genoemd, mogen we Jozua niet vergeten. Beiden waren van groot belang bij de verdere bouw van de tempel. Zerubbabel was de gouverneur en Jozua was de hogepriester. Samen geven ze ons een profetisch beeld van de komende heerschappij van de grote Koning-Priester, onze Heer Jezus Christus. Hiernaar wordt verwezen in hoofdstuk 6:13, '... Hij zal Priester zijn op Zijn troon'. We citeren hier verzen 12 en 14 van Zacharia 4: 'En voor de tweede keer antwoordde ik en zei tegen Hem: Wat betekenen die twee olijftakken die door twee gouden buisjes gouden *olie* uit zich weg laten lopen? Toen sprak Hij tot mij: Weet u niet wat deze dingen betekenen? Ik zei: Nee, mijn Heere. Daarop zei Hij: Dat zijn de twee gezalfden, [1] die bij de Heere van heel de aarde staan'.

---

1 Noot HSV: *gezalfden* - Letterlijk: zonen van de olie.

In de hier voorgestelde tijd zal er een volmaakt getuigenis zijn door Israël aan de heidense volken. In de tijd van het Oude Testament verhief God Israël als getuigenis tegen de afgoderij van de omliggende volken. Helaas faalden ze, en keerden zichzelf tot afgoderij. Het visioen van de profeet kijkt naar de tijd waarin Israël een zegenmiddel zal zijn voor de heidenen.

De olie die hiervoor nodig is, stroomt van de twee olijfbomen, via de twee takken die de gouden olie uit zichzelf leegzuigen. Zoals we al hebben vermeld, verenigen de twee olijfbomen, verwijzend naar Zerubbabel en Jozua ten tijde van het overblijfsel, nu in Christus, de 'Priester voor eeuwig, naar de ordening van Melchizedek' (Ps. 110:4).

De vele verwijzingen naar goud in dit hoofdstuk trekken de aandacht. De kandelaar zelf is helemaal van goud (vs. 2), de pijpen zijn van goud (vs. 12), en zelfs de olie wordt beschreven als 'gouden olie' (vs. 12). Dit leert ons dat er een bestuur zal zijn dat wordt ondersteund door goddelijke macht.

Pure olie van gestoten olijven voor het licht

'Ú moet de Israëlieten gebieden dat zij zuivere olie, uit gestoten olijven, voor u meenemen voor het licht, om voortdurend een lamp te laten branden' (Ex 27:20). In Zacharia 4 ligt de nadruk op de twee olijfbomen. We hebben hun typische betekenis genoemd. 'Dat zijn de twee gezalfden, die bij de Heere van heel de aarde staan' (vs. 14).

We zullen nu de gouden kandelaar in de tabernakel in de woestijn beschouwen. De kandelaar zelf is een opvallend type van Christus, niet als het 'licht van de wereld', maar als Degene die licht geeft

binnenin, in de heilige plaats waar de priesters hun dienst verrichtten. Het is de 'olijfolie' die het middel is waarmee de lampen moesten blijven branden. Dit is het bekende symbool van de Geest van God in de Schrift.

We zouden kunnen vragen: 'Wat was de echte reden voor het licht?' Zonder twijfel gaf het licht op de heilige plaats, maar er was nog een andere reden! In Exodus 25:37 lezen we: 'Vervolgens moet u de bijbehorende zeven lampen maken. Men moet die lampen aansteken en licht doen verspreiden in de richting van de voorzijde van de kandelaar'. Dit wordt verder bevestigd in Numeri 8:2. Het lijkt erop dat het belangrijkste doel van het licht was om op de kandelaar zelf te schijnen, om zijn schoonheid en opmerkelijke werk te tonen. Hoewel er geen afmetingen worden gegeven, lezen we dat het was gemaakt van geslagen werk van een talent van puur goud (Ex. 25:31, 39). Dat amandelen deel uitmaakten van het ontwerp, spreekt misschien typisch voor Christus in de opstanding (Ex. 25:33-34; Num. 17).

Het is een interessante studie om te onthouden wat er over de tabernakel wordt gezegd bij het lezen van het Evangelie van Johannes. De kandelaar vindt zijn tegenbeeld in hoofdstuk 16. Sprekend over de komst van de Heilige Geest in vers 14 zei de Heer: 'Hij zal Mij verheerlijken, want Hij zal uit het Mijne nemen en het u verkondigen'. Wij mogen het werk van de Geest in ons niet belemmeren; Hij is altijd bereid ons naar de Heer Jezus te leiden. Het is wanneer ons hart met Hem bezig is, dat wij naar Zijn gelijkenis veranderen (2 Kor. 3:18).

De heilige zalfolie

'Verder sprak de Heere tot Mozes: Wat u betreft, neem voor uzelf de beste specerijen: vijfhonderd sikkel vloeibare mirre, en half zoveel ervan, dus tweehonderdvijftig sikkel geurige kaneel, tweehonderdvijftig sikkel geurige kalmoes, ook vijfhonderd sikkel kassia, gerekend volgens de sikkel van het heiligdom, en een hin [2] olijfolie. U moet daarvan heilige zalfolie maken, een zorgvuldig bereid mengsel, werk van een zalfbereider. Het moet heilige zalfolie zijn' (Ex. 30:22-25).

Er wordt meer gezegd over de zalfolie dan over de olie voor het licht. In de verzen die volgen op de hierboven geciteerde verzen wordt een verslag gegeven van hoe de hele tabernakel en al haar vaten werden gezalfd. Ook Aäron en zijn zonen werden gezalfd om hen in het priesterambt te wijden. Het is de typische onderwijzing in dit alles die het voor ons zo waardevol maakt, aangezien het, zoals we al hebben aangegeven, het type van de Heilige Geest is.

Het had zijn plaats in het offer, dat in bepaalde gevallen met olie werd gezalfd, en zo duidelijk spreekt over het begin van de openbare bediening van de Heer, toen Hij in Jordanië werd gedoopt. Dit wordt door Petrus in zijn toespraak in het huis van Cornelius gezegd: '… hoe God Jezus van Nazareth gezalfd heeft met [de] Heilige Geest en met kracht en hoe Hij [het land] doorgegaan is, terwijl Hij goeddeed en allen die door de duivel overweldigd waren, genas, want God was met Hem' (Hand. 10:38). Als we vandaag aan Zijn priesterschap denken, komt Hebreeën 1:9, geciteerd uit Psalm 45, in gedachten: 'U

2 Noot HSV: Een hin is vermoedelijk ongeveer 6 liter.

hebt gerechtigheid liefgehad en wetteloosheid gehaat; daarom heeft God, Uw God, U gezalfd [3] met vreugdeolie boven Uw metgezellen'.

Belangrijkste specerijen

Hoewel olijfolie duidelijk de basis vormde van de heilige zalfolie, spreken de specerijen tot ons van de Heilige Geest als 'de Geest van Christus' (Rom. 8:9; 1 Petr. 1:11). Er zijn veel pogingen gedaan om deze specerijen te identificeren en ze een typische betekenis te geven. We kunnen allemaal onze hartelijke instemming geven met het feit dat ze spreken over de genaden en de morele schoonheid van de Verlosser.

De toevoeging van de mirre spreekt zeker van Zijn lijden, waarvan we zo graag zingen: 'Liefde die in het dal des doods haar zoetste geuren verspreidt'. [4] Aangezien wij zijn gezalfd als een familie van priesters, mag deze genade ook in ons leven en onze dienst worden gezien.

Een land van olierijke olijven

'Want de Heere, uw God, brengt u in een goed land: een land met waterbeken, bronnen en diepe wateren, die ontspringen in het dal en op het gebergte; een land met tarwe en gerst, wijnstokken, vijgenbomen en granaatappels; een land met olierijke olijfbomen en honing' (Deut. 8:7-8).

---

3 Noot Telos: Of 'heeft U, o God, Uw God gezalfd.

4 'Love that on death's vale its sweetest odours spread'

God bracht Zijn volk Israël uit Egypte, om hen naar een land te brengen dat vloeit van melk en honing. Tussen Egypte en het land werden zij door de woestijn geleid om getest te worden. De woestijn maakte geen deel uit van Gods bedoeling voor hen; Kanaän was het land van belofte. Het eerste deel van dit hoofdstuk beschrijft hoe God voor Zijn volk zorgde in de woestijn. Hij voedde hen met manna zodat zij zouden weten dat 'de mens niet alleen van brood leeft, maar dat de mens leeft van alles wat uit de mond van de HEERE komt' (Deut. 8:3). Het begin van dit gedeelte verwijst naar Kanaän met al zijn middelen. Er was daar geen tekort - alles wat ze nodig hadden was in overvloed beschikbaar. Deze verzen geven een schitterend beeld van dat land. Als we ons beperken tot het specifieke onderwerp van onze huidige studie, wordt ons verteld dat het goede land een 'land met olierijke olijfbomen' was. Deze eigenschap was een noodzakelijk onderdeel van de rijkdom van het land en kon niet zonder.

De gelovige ervaart vandaag de dag omstandigheden als in een wildernis, want dit is wat de wereld voor ons is geworden. Onze afhankelijkheid van God wordt vaak op de proef gesteld, maar er is altijd genoeg genade om op terug te vallen. In onze christelijke ervaring kunnen we misschien een geestelijke weerklank vinden voor het land Kanaän. Dit land lag aan de andere kant van de rivier de Jordaan, dat een beeld van de dood is. Voor de gelovige in deze tijd spreekt Jordaan niet over fysieke dood, maar over onze dood met Christus. Het land is van ons, omdat Hij uit de doden is opgestaan en omdat wij met Hem zijn opgestaan. Voor Israël was Kanaän een fysiek land, maar voor de christen is het een geestelijk land, de hemelse gewesten.

Terugkomend op ons thema olijfolie, wat spreekt over de Heilige Geest, zijn onze zegeningen hemels en geestelijk: 'Gezegend zij de God en Vader van onze Heer Jezus Christus, Die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegening in de hemelse [gewesten] in Christus' (Ef. 1:3). Dit is een treffende beschrijving van ons hemels Kanaän. De rijkdom van dit hemelse land is volledig voor ons. Toen Israël de Jordaan overstak, zouden zij het land Kanaän bezitten. Dit betekende oorlog voeren met de volken die hen tegenstonden. Zo is het ook met ons in onze tijd - wij moeten onze bezittingen innemen.

Er zijn vijanden die zich tegen de christen keren. Zij zijn niet van vlees en bloed, maar geestelijk. Efeziërs 6 spreekt over dit conflict en het harnas dat aangetrokken moet worden, zodat we kunnen standhouden en de vijand kunnen afweren. Als Kanaän wordt beschreven als 'een land met olierijke olijfbomen', waarbij in een beeld wordt gesproken over de geestelijke dingen, dan hebben we ook de hulp van de Heilige Geest nodig, om bezit te nemen van wat God ons gegeven heeft.

In het gebed van de apostel in Efeziërs 3 zien we hoe dit uitwerkt in het huidige genot: '... door zijn Geest met kracht gesterkt te worden naar de innerlijke mens, zodat Christus door het geloof in uw harten woont, terwijl u in [de] liefde geworteld en gegrond bent; opdat u ten volle in staat bent te begrijpen met alle heiligen, wat de breedte, lengte, hoogte en diepte is, en te kennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat ...' (vs. 16-19). Het laatste deel van de brief spreekt veel over onze wandel, dat wil zeggen: praktisch gedrag dat in overeenstemming is met onze heilige roeping.

De olijfboom en zijn vettigheid

'Maar de olijfboom zei tegen hen: Zou ik mijn olie [5] opgeven, die God en de mensen in mij prijzen, en zou ik weggaan om boven de andere bomen te zweven?' (Richt. 9:9).

Het is niet moeilijk om de overgang te maken van het onderwerp van het genieten van onze geestelijke zegeningen naar dat van vettigheid. Dit zou wijzen op voorspoed, niet in natuurlijke zaken, maar in geestelijke zaken. De apostel Johannes verwijst hiernaar in zijn derde brief wanneer hij aan zijn geliefde Gaius schrijft: 'Geliefde, ik wens dat het u in alles goed gaat en dat u gezond bent, zoals het uw ziel goed gaat' (3 Joh. :2). Misschien genoot deze broeder geen goede lichamelijke gezondheid, maar het was een uitstekende bevestiging dat hij geestelijk gezond was.

Een groene olijfboom

'Zie, de man die God niet tot zijn kracht maakte, maar op zijn grote rijkdom vertrouwde; hij was sterk geworden door zijn schadelijk handelen. Maar ik zal zijn als een bladerrijke [6] olijfboom in het huis van God; ik vertrouw op Gods goedertierenheid, eeuwig en altijd' (Ps. 52:9-10).

In tegenstelling tot de man die zijn vertrouwen stelde in rijkdom, kon David zichzelf beschrijven als een groene olijfboom. Er was geen teken van droog en verwelkt zijn, maar eerder het bewijs van

---

5 Noot HSV: *olie* - Letterlijk: vet, vettigheid.

6 *Bladerrijke*: groene (SV); groenende (NBG); green olive tree (KJV).

sap en vitaliteit. David schreef deze Psalm in een tijd van strenge beproevingen. Er was een vijand in het kamp. Het geheim van zijn kracht lag in zijn vertrouwen in de barmhartigheid van God.

De verwijzing naar het huis van God is erg interessant, want in Psalm 36:9 wordt vettigheid daarmee verbonden. 'Zij worden verzadigd met de overvloed;[7] U laat hen drinken uit Uw beek vol verrukkelijke gaven'.

Toen David koning werd, was het zijn verlangen om '... totdat ik voor de HEERE een plaats gevonden heb, een woning voor de Machtige Jakobs!' (Ps. 132:5). Zo kwam de ark, het symbool van Gods aanwezigheid, met grote vreugde naar Sion. David was echter nooit tevreden, totdat er een permanent huis voor de ark werd gebouwd. In 2 Samuël 7:2 lezen we: 'dat de koning tegen de profeet Nathan zei: Zie toch, ik verblijf in een huis van cederhout, terwijl de ark van God te midden van tentdoek verblijft'. Het was Salomo, de zoon van David, die de tempel bouwde, waarin de ark werd gebracht om daar te verblijven.

Dit was een andere reden voor grote vreugde, hoewel David het niet heeft meegemaakt. Gods aanwezigheid onder Zijn volk betekende grote voorspoed en zegen, niet alleen in materiële zaken, maar ook op geestelijke wijze. Zoals geciteerd in de bovenstaande psalm, moest er overvloedige voldoening en vettigheid zijn.

In de huidige christelijke tijd is het huis van God geen fysiek bouwwerk zoals de tempel van Salomo. Het is juist gevormd uit ware gelovigen die zijn: 'als levende stenen gebouwd, als een geestelijk huis' (1 Petr.

---

7 Noot HSV: *de overvloed* - Letterlijk: het vet van Uw huis.

2:5). Daar brengt het heilige priesterschap hun geestelijke offers aan God. Ook wordt daar overvloedige voorziening geboden voor allen die ervan gebruik maken. Er ontbreekt geen geestelijk voedsel dat door bediening wordt verstrekt en het is ook de plaats van gebed. We moeten niet nalatig zijn in onze aanwezigheid bij de bijeenkomsten van de heiligen, want daar zal echte voldoening en vettigheid worden gevonden. Als we als gelovigen willen groeien, moeten we zijn waar het voedsel beschikbaar is.

Een wilde olijfboom - een goede olijfboom

'En als enkele van de takken afgebroken zijn, en u die een wilde olijfboom was daartussen geënt bent en mededeelgenoot van de wortel <en> de vettigheid van de olijfboom bent geworden'; ... 'Want als u uit de van nature wilde olijfboom uitgehouwen en tegen [de] natuur op [de] edele olijfboom geënt bent, hoeveel te meer zullen dezen, die natuurlijke [takken] zijn, op hun eigen olijfboom geënt worden!' (Rom. 11:17, 24).

De twee verzen maken deel uit van een tussenliggend gedeelte van Romeinen 11. Daarin geeft Paulus een illustratie van de basisleer van het hoofdstuk en gebruikt daarvoor een allegorie van de olijfboom. Als God op Zijn wegen zich voorlopig van Israël heeft afgekeerd vanwege hun ongelovigheid, betekent dat op geen enkele manier dat Zijn beloften aan hen niet zullen worden nagekomen.

God heeft in Zijn barmhartigheid Zich tot de heidenen gewend in zegen, maar wat betreft Israël schrijft Paulus: 'Want de genadegaven en de roeping van God zijn onberouwelijk' (vs. 29). Het is in onze

studie heel duidelijk naar voren gekomen dat de olijfboom spreekt van getuigenis. Israël werd opgevat als getuige voor de heidenen, de wortel van het volk Israël was Abraham.

We weten dat Abraham werd gekenmerkt door geloof. Israël is de goede olijfboom, maar door de ontrouw van het volk werden sommige takken afgebroken. De heidenen, beschreven als de wilde olijfboom, werden in plaats daarvan geënt. De lijn van getuigenis werd in handen gelegd van de christelijke geloofsbelijdenis, maar er is geen plaats voor opscheppen.

Paulus geeft zeer plechtige waarschuwingen. We citeren een deel van het gedeelte. '…beroem u dan niet tegen de takken; en als u zich beroemt, niet u draagt de wortel, maar de wortel u. U zult dan zeggen: Er zijn takken afgerukt, opdat ik zou worden geënt. Dat is waar. Door ongeloof zijn zij afgerukt en u staat door het geloof. Heb geen hoge dunk van uzelf, maar vrees. Want als God de natuurlijke takken niet gespaard heeft, dan is het ook mogelijk dat Hij u niet spaart.' (Rom. 11:18-21).

Er moet gezegd worden dat we hier niet spreken over de ware Gemeente, maar eerder over de christelijke geloofsbelijdenis. Er kan niet gedacht worden dat de Gemeente van God weer af wordt gesneden. Iedereen die werkelijk bij de Gemeente hoort, is echt. Tegelijkertijd mogen de waarschuwingen niet worden genegeerd, aangezien wij allen tot de christelijke geloofsbelijdenis behoren en als geheel is dit niet voortgegaan in Gods goedheid. De dag zal komen bij de opname, dat de ware Gemeente van God bij de Heer zal zijn en wat er overblijft zal worden afgehakt. De natuurlijke takken zullen

worden geënt op hun eigen olijfboom. Israël zal opnieuw de plaats van getuigenis voor God in de wereld innemen.

Na de allegorie van de olijfboom keert de apostel in vers 25 terug naar het hoofdonderwerp van het hoofdstuk. Hij schrijft: 'Want ik wil niet, broeders, dat u deze verborgenheid onbekend is, opdat u niet wijs bent in eigen [oog], dat er voor een deel over Israël verharding is gekomen, totdat de volheid van de volken is ingegaan; en zó zal heel Israël behouden worden, zoals geschreven staat 'Uit Sion zal de Redder komen; Hij zal [de] goddeloosheden van Jakob afwenden' (Rom. 11:25-26).

De volheid van de heidenen wijst op de opname van de Gemeente, waarmee de huidige bedeling wordt afgesloten. Zoals deze verzen zeggen, zal God Israël weer aannemen en alles wat hen beloofd is, zal van hen zijn. Naarmate het hoofdstuk vordert, blijkt dat alleen soevereine barmhartigheid hun situatie zal beantwoorden, evenals die van de heidenen. 'Want God heeft allen onder [het] ongeloof besloten, opdat Hij aan allen barmhartigheid zou bewijzen' (v. 32).

Olijfplanten rondom uw tafel

'Uw vrouw zal zijn als een vruchtbare wijnstok binnen in uw huis, uw kinderen zullen zijn als jonge olijfbomen rondom uw tafel' (Ps. 128:3). Dit vers geeft ons een prachtig beeld van het gezinsleven zoals God het bedoeld heeft. Het opvallende kenmerk van de wijnstok is vruchtbaarheid. De kinderen, die als olijfplanten zijn, spreken van voorspoed en tevredenheid. De tafel spreekt van gemeenschap. Deze kenmerken zouden in een goed geordend huis te vinden moeten zijn.

Door het vers geestelijk toe te passen op de gemeente, merken we op dat in 1 Johannes de heiligen als een familie worden gezien, met alle bijbehorende genegenheden. Ze worden gezien als geboren door God, in bezit van hetzelfde leven, en verbonden in nieuwe relaties. In vers 3 van hoofdstuk 1 hebben we een gemeenschap buiten de wereld, ... 'onze gemeenschap nu is met de Vader en met zijn Zoon Jezus Christus'.

Verderop schrijft de apostel in vers 7 over 'gemeenschap met elkaar', waarbij de basis hiervan is: 'Het bloed van Jezus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonde'. De gemeenschap hier is niet als gemeente. Het is een levensband die elke heilige in één familie bindt. Wanneer we in contact komen met de heiligen, is deze gemeenschap voor ons echt. We hebben dit nodig in een vijandige wereld.

2. De Vijgenboom

De eerste vermelding van de vijg

De eerste vermelding van de vijg is in Genesis 3:7: 'Toen werden de ogen van beiden geopend en zij merkten dat zij naakt waren. Zij vlochten vijgenbladeren samen en maakten voor zichzelf schorten.'

Dit maakt deel uit van de droevige geschiedenis van de val van de mens. Het schuldige paar had geluisterd naar de woorden van de slang en waren Gods woord ongehoorzaam geweest. Satan had gesuggereerd dat God hen iets achterhield wat in hun voordeel zou kunnen zijn. 'Maar God weet dat, op de dag dat u daarvan eet, uw ogen geopend zullen worden en dat u als God zult zijn, goed en kwaad kennend' (Gen. 3:5). Toen zij vielen, kregen zij een geweten en kennis van goed en kwaad, maar hadden niet de macht om het goede te doen of het kwade te vermijden.

De schorten van vijgenbladeren waren een poging hun naaktheid te verbergen, maar toen God de tuin binnenkwam, zorgden hun schuldgevoelens ervoor dat ze zich verstopten omdat ze wisten dat ze naakt waren. God gaf hen andere kleding; geen vijgenbladeren, maar kleren van huiden, ongetwijfeld van een dier dat hiervoor moest sterven.

We vragen ons misschien af wat dit te maken heeft met de geschiedenis van Israël, zoals die in de Schrift wordt verteld. Als we ons richten

op de brief aan de Romeinen, citeren we hoofdstuk 10 waarin Paulus het verlangen van zijn hart naar hen uitdrukt. 'Broeders, de wens van mijn hart en mijn gebed voor hen tot God is, dat zij behouden worden. Want ik getuig van hen dat zij ijver voor God hebben, maar niet met verstand. Want daar zij Gods gerechtigheid niet kennen en hun eigen <gerechtigheid> trachten op te richten, hebben zij zich aan de gerechtigheid van God niet onderworpen' (Rom. 10:1-3).

Het is niet moeilijk om de verbinding te zien tussen deze passage en die in Genesis. De passage uit Romeinen maakt deel uit van Paulus' argument dat, hoewel de heidenen door het evangelie in de zegen zijn gebracht en alles veilig is wat betreft Israëls uiteindelijke redding, leert hoofdstuk 9 van Romeinen ons dat 'het voornemen van God naar verkiezing' (vs. 11), moet blijven bestaan. Hoofdstuk 11 verzekert ons dat alles volbracht moet worden, want 'de genadegaven en de roeping van God zijn onberouwelijk' (vs. 29).

Tussen deze twee hoofdstukken staat hoofdstuk 10, waarin hij naar Gods aardse volk kijkt in hun verantwoordelijkheid en diep wordt geraakt door hun nationale falen. Als we de woorden: 'hun *eigen* <gerechtigheid> trachten op te richten' beschouwen, zien we de vijgenbladeren uit Genesis 3. En de woorden: 'hebben zij zich aan de gerechtigheid van God niet onderworpen' wijzen op de noodzaak van de huiden.

De gerechtigheid van God is Zijn consistentie met Zichzelf in het rechtvaardigen van de zondaar door het offer van de Heer Jezus Christus. Dit leverde hen niets op. Het werd veeleer een struikelblok en zij verwierpen het, zoals zij hun Messias al hadden verworpen en Hem hadden gekruisigd. Toch stond er een deur van barmhartigheid

open voor allen die tot deze hun toevlucht namen. Velen hadden dat gedaan, waaronder Paulus zelf.

Dit was niets nieuws. Ten tijde van het geven van de wet in Sinaï zeiden ze: 'Alles wat de HEERE gesproken heeft, zullen wij doen!' (Ex. 19:8). Ondanks dit vertrouwen konden zij hun woorden niet nakomen. Hoe goed is het in onze tijd om te hebben geleerd hoe nutteloos het vlees is, en om het werk van Christus als allesomvattend te hebben ervaren. Wij zijn dankbaar voor het vermogen dat de Heilige Geest geeft, zodat wij dag na dag voor de Heer Jezus Christus kunnen leven.

Een natie onder discipline

Er bestaat weinig twijfel mogelijk, als we kijken naar de geschiedenis van Israël als natie, dat zij een treffend voorbeeld zijn van Gods weg van discipline (tucht). We zullen dit nader bekijken in het boek Jeremia. In hoofdstuk 24 wordt verwezen naar twee manden vijgen. 'In de ene mand zaten zeer goede vijgen, zoals de eerste vroege vijgen zijn. In de andere mand zaten zeer slechte vijgen, die vanwege hun slechte kwaliteit niet te eten waren' (Jer. 24:2).

Jeremia leefde in een zeer kritieke periode in de geschiedenis van Israël. Hij zag de vernietiging van Jeruzalem en de tempel door Nebukadnezar, de koning van Babylon. Dit veroorzaakte de profeet groot verdriet, wat we kunnen opmaken uit het boek Klaagliederen. Hoewel Babylon het volk was dat deze tragische slag uitvoerde, was het Gods oordeel over hen vanwege hun afgoderij en grove ontrouw.

In verband hiermee is het interessant op te merken dat God spreekt over Nebukadnezar als Mijn dienaar. Het zal blijken dat Gods wegen werkelijk verborgen zijn, of dat nu onder de volken is of onder Zijn volk vandaag. Laten we zien wat er gezegd wordt over de goede vijgen. 'Zo zegt de HEERE, de God van Israël: Zoals die goede vijgen, zo zal Ik de ballingen van Juda, die Ik uit deze plaats heb weggestuurd naar het land van de Chaldeeën, kennen ten goede' (Jer. 24:5).

God keek met gunst naar hen die al door de Chaldeeën gevangen waren genomen en niet daartegen in opstand waren gekomen. Het is zeer waardevol om de woorden: 'kennen ten goede' te vermelden. Wat God ook doet op het gebied van discipline, is tot ons voordeel. De lessen uit het boek Jeremia zijn vandaag ook voor ons een leerproces.

Het hoofdstuk in het Nieuwe Testament waar het onderwerp discipline centraal staat, is Hebreeën 12. De boodschap verschilt niet van die van Jeremia. 'Bovendien, wij hadden de vaders van ons vlees om [ons] te tuchtigen en wij hadden ontzag voor hen; zullen wij <dan> niet veel meer aan de Vader van de geesten onderworpen zijn en leven? Zij tuchtigden [ons] wel voor weinige dagen, naar het hun goed dacht, maar Hij tot ons nut, opdat wij aan Zijn heiligheid deel zouden krijgen' (Hebr. 12:9-10).

Jeremia's boodschap was dat zij zich moesten onderwerpen aan de Chaldeeën. Het was dwaasheid om de hand van God, die voor hun welzijn werd gebruikt, te weerstaan. De laatste koning, Zedekia, kwam in opstand in plaats van te luisteren naar de woorden van de profeet. Jeremia werd door de koning en de leiders van het volk als niet patriottisch en verrader beschouwd, vanwege zijn advies. Maar

het was Gods eigen woord dat zij negeerden. Jeremia gebruikte herhaaldelijk de woorden: 'Zo zegt de HEERE'.

Hij leed zwaar onder zijn trouw, waarbij hij een keer bijna zijn leven verloor. Hij had zelfs een geheime ontmoeting met de koning waarin hij hem de juiste koers vertelde. 'Jeremia zei tegen Zedekia: Zo zegt de HEERE, de God van de legermachten, de God van Israël: Als u inderdaad naar de vorsten van de koning van Babel toe zult gaan, dan zult u uw ziel in leven houden en zal deze stad niet met vuur verbrand worden. Dan zult u in leven blijven, u en uw huis. Maar als u niet naar de vorsten van de koning van Babel toe gaat, dan zal deze stad gegeven worden in de hand van de Chaldeeën. Zij zullen haar met vuur verbranden en ú zult aan hun hand niet ontkomen' (Jer. 38:17-18).

De slechte vijgen

Dit brengt ons bij de slechte vijgen; ze worden inderdaad beschreven als zeer slechte vijgen. Veel van de kinderen van Israël waren niet bereid Gods stem tot hen te gehoorzamen, en de ondergang volgde snel. Zedekia kwam tot een vernederend einde. Zijn ogen werden uitgestoken en hij werd met ketenen gebonden en naar Babylon gebracht. Als we ons herinneren wat we hebben gezegd over Gods discipline die altijd voor ons bestwil is, komt er een ander vers in gedachten: 'De toorn van de HEERE zal zich niet afwenden, tot Hij gedaan en tot Hij tot stand gebracht heeft de gedachten van Zijn hart. In later tijd' (Jer. 23:20).

Het is verrassend om over het *hart van de Heere* te lezen in de context van de uitvoering van de toorn van de Heere. Hebben we niet vaak gehoord dat achter het handelen van de Heere Zijn hart ligt? Het bovenstaande vers leert dit. Het vertelt ons ook dat Israël in de laatste dagen zal terugkijken en de wegen van God met hen zal begrijpen, vooral Zijn liefde voor hen.

Het Nieuwe Testament leert hetzelfde over Zijn discipline: 'want wie [de] Heer liefheeft, tuchtigt Hij en Hij geselt iedere zoon die Hij aanneemt' (Hebr. 12:6). Inderdaad, tuchtiging is het bewijs van onze relatie als zonen. Op een dag zullen ook wij terugkijken op Gods manieren van discipline met ons en zeggen: 'Ik zal de hand zegenen die mij leidde, ik zal het hart zegenen dat het plan beraamde'. [8] Nogmaals, om Hebreeën 12 te citeren: 'Nu schijnt alle tuchtiging wel op het ogenblik zelf geen vreugde maar voor droefheid te zijn, maar daarna geeft zij aan hen die erdoor geoefend zijn, een vreedzame vrucht van gerechtigheid' (vs. 11).

Onder de vijgenboom

'Jezus zag Nathanaël naar Zich toe komen en zei van hem: Zie, waarlijk een Israëliet in wie geen bedrog is. Nathanaël zei tot Hem: Vanwaar kent U mij? Jezus antwoordde en zei tot hem: Voordat Filippus je riep, terwijl je onder de vijgenboom was, zag Ik je' (Joh. 1:48-49). De slotverzen van Johannes 1 zijn een beeld van de bedelingen. Het gesprek tussen de Heer Jezus en Nathanaël zou hebben plaatsgevonden op de 'volgende dag' (vs. 44).

---

8 I'll bless the hand that guided, I'll bless the heart that planned.

We moeten navraag doen naar de gebeurtenissen van de voorgaande dag. In vers 29 lezen we: 'De volgende dag zag hij Jezus naar zich toe komen en zei: Zie, het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt'. Dit vers is heel bekend en verwijst naar Zijn dood. Hierna kreeg Johannes het teken dat Degene op Wie hij de Geest zag neerdalen en op Hem blijven, ook Diegene is Die met [de] Heilige Geest doopt. Dit verwijst naar Pinksteren toen de Heilige Geest daadwerkelijk neerdaalde.

In vers 35 komen soortgelijke woorden voor, we vinden weer een 'volgende dag'. Het is moeilijk te zeggen of dit dezelfde dag is als die in vers 29. Het getuigenis van Johannes de Doper is nu niet meer over het werk van de Heer, maar eerder over de aantrekking van Zijn Persoon. 'En toen hij op Jezus zag, Die daar wandelde, zei hij: Zie, het Lam van God' (vs. 36). Zijn getuigenis was zo krachtig dat twee van zijn discipelen hem verlieten en Jezus volgden. Hij werd het onderwerp van hun genegenheid.

Het volgende voorval dat wordt opgetekend is dat van Andreas die zijn eigen broer Simon naar Jezus bracht, en ons wordt verteld dat de Heer tegen hem zei: 'Jij bent Simon, de zoon van Jona, jij zult Kefas heten – wat vertaald wordt: steen' (vs. 43). Hier hebben we de waarheid van de kerk gesuggereerd, die uit levende stenen bestaat. Het is deze waarheid waarmee Petrus zijn eerste brief opent. Een opmerkelijke verzameling aan kenmerken van het heden is te zien in deze passage:

- Het verlossende werk van de Heer en de enorme gevolgen.
- De gave van de Heilige Geest.

- Christus, Degene tot Wie de Geest ons hart leidt.
- Het spirituele huis, gemaakt van levende stenen.

We komen nu bij 'De volgende dag' (vs. 44). Jezus vindt Filippus en zegt tegen hem: 'Volg Mij.' Hij vindt op zijn beurt Nathanaël en vertelt hem over Jezus: 'Wij hebben Hem gevonden van Wie Mozes in de wet geschreven heeft, en de profeten: Jezus, de Zoon van Jozef, van Nazareth' (vs. 46). Dit leidt tot het antwoord van Nathanaël: 'Kan uit Nazareth iets goeds zijn?' Het antwoord van Filippus was heel kort en bondig: 'Kom en zie.'

De woorden van de Heer over het karakter van Nathanaël zijn zeer mooi: 'Zie, waarlijk een Israëliet in wie geen bedrog is' Dit doet denken aan de tekst uit Richteren, waar de vijgenboom zegt: 'Zou ik mijn zoetigheid en mijn goede vrucht opgeven?' (Richt. 9:11). Dit is de vrucht die God van Israël zocht. Nathanaël was verbaasd over de kennis van de Heer, van hem en over Zijn woorden, zo vol betekenis: 'Voordat Filippus je riep, terwijl je onder de vijgenboom was, zag Ik je.'

Het Joodse overblijfsel

Het lijkt duidelijk dat deze 'volgende dag' uit Johannes 1:44 wijst op Gods werk in Israël. We moeten concluderen dat Nathanaël een beeld is van Israël, in het genieten van de beloften in de komende dag. Nathanaël was onder de vijgenboom, toen Jezus hem zag, het is deze typische betekenis die zo interessant is. In de Schriften van het Oude Testament staat de uitdrukking 'onder de vijgenboom' voor de zegen van Israël in het Koninkrijk. 'Maar zij zullen zitten, ieder

onder zijn wijnstok en onder zijn vijgenboom, niemand zal ze schrik aanjagen, want de mond van de HEERE van de legermachten heeft het gesproken' (Mi. 4:4; 1 Kon. 4:25; Zach. 3:10).

Nathanaëls reactie op de woorden van de Heer was spontaan en kwam bijna neer op aanbidding. Hoe rijk was het aan profetische waarheid. 'Rabbi, U bent de Zoon van God, U bent [de] koning van Israël.' Deze uitroep van Nathanaël sluit sterk aan bij de inhoud van Psalm 2, een Messiaanse psalm. Psalm 1 beschrijft de kenmerken van het trouwe overblijfsel, en in Psalm 2 begint de Messiaanse lijn. Deze thema's lopen door het hele Boek Psalmen.

Psalm 2 is Gods antwoord op het advies van de heersers 'tegen de HEERE, en tegen Zijn Gezalfde' (vs. 2). Er was hiervan een gedeeltelijke vervulling ten tijde van de kruisiging van de Heer (Hand. 4:25-28), maar de psalm zal zijn uiteindelijke antwoord hebben in de laatste opstand tegen God, vlak voor de oprichting van het Koninkrijk. 'Die in de hemel woont, zal lachen,' ... 'Ik heb Mijn Koning toch gezalfd over Sion, Mijn heilige berg. Ik zal het besluit bekendmaken: De HEERE heeft tegen Mij gezegd: U bent Mijn Zoon, Ík heb U heden verwekt' (Ps. 2:6-7).

Het woord 'gesteld' in bijvoorbeeld de NBG-vertaling, is eigenlijk 'gezalfd', en de vijandigheid van de mens tegen God kan Zijn doel niet dwarsbomen. Hoe zwak is de mens - al zijn pogingen om God te onttronen zullen niets opleveren. De rechtmatige Koning van Israël zal regeren in Sion. Hij is niet alleen de Zoon, maar Hij wordt ook 'Mijn Zoon' genoemd; woorden gericht aan Hem Die als Zoon in de wereld zal komen, maar tegelijkertijd woorden die geen afbreuk doen aan Gods eeuwige relatie met de Zoon.

Het was opmerkelijk dat Nathanaël besefte hoeveel de Heer over hem wist, maar Hij spreekt verder, over grotere dingen. 'Voorwaar, voorwaar, Ik zeg je: Je zult <van nu aan> de hemel geopend zien en de engelen van God opstijgen en neerdalen op de Zoon des mensen' (Joh. 1:52).

Wat zijn de grotere dingen? Er lijkt een progressie te zijn in de presentatie van de Persoon Christus in Psalm 8, waar Hij niet als koning in Sion wordt voorgesteld, maar in een bredere glorie als de Mensenzoon. Het Rijk van de glorie van Christus in Psalm 2 is op aarde, maar in Psalm 8 is het veel groter en breder. Het allereerste vers van Psalm 8 geeft de sleutel. 'HEERE, onze Heere, hoe machtig is Uw Naam op de hele aarde! U Die Uw majesteit getoond hebt boven de hemel.' De psalm vervolgt: 'U hebt alles onder zijn voeten gelegd' (vs. 6). Hoewel Hij nog niet publiekelijk wordt gezien, is Hij al hoog als de Zoon des mensen. Zo zag Stefanus Hem, zoals beschreven in Handelingen 7. Meer nog, Stefanus zag Hem door geopende hemelen, dezelfde uitdrukking als gebruikt in vers 51 van Johannes 1. Het is trouw aan het geloof van vandaag: 'Maar nu zien wij nog niet alles aan Hem onderworpen; maar wij zien Jezus, Die een weinig minder dan [de] engelen gemaakt was vanwege het lijden van de dood met heerlijkheid en eer gekroond, opdat Hij door [de] genade van God voor alles [de] dood smaakte' (Hebr. 2:9).

De vijgenboom in de synoptische evangeliën

'En Hij verliet hen en ging naar buiten, de stad uit naar Bethanië, en overnachtte daar. 's Morgens vroeg nu, toen Hij naar de stad

terugkeerde, had Hij honger. En toen Hij een vijgenboom langs de weg zag, ging Hij ernaartoe en vond niets daaraan dan alleen bladeren. En Hij zei tot hem: Laat van u in eeuwigheid geen vrucht meer komen! En de vijgenboom verdorde onmiddellijk. En toen de discipelen dit zagen, verwonderden zij zich en zeiden: Hoe is de vijgenboom zo onmiddellijk verdord?' (Matt. 21:17-20).

Vanaf hoofdstuk 21 begint het verslag van de laatste week van het leven van de Heer. Het was duidelijk dat de leiders van het volk vastbesloten waren om Hem om te brengen. Ze waren uiterst ontevreden toen de kinderen in de tempel riepen: 'Hosanna voor de Zoon van David'. Hoe plechtig zijn de woorden waarmee vers 17 begint: 'En Hij verliet hen'. Dit waren kritieke dagen voor Israël als natie. Hij verbleef in Bethanië, waar Hij werd verwelkomd. In de ochtend keerde Hij terug naar de stad en zocht hongerig naar de vrucht die aan de vijgenboom had moeten hangen, maar vond alleen bladeren. Er was een uiterlijke vertoning van religieuze beleving, maar het was vruchteloos.

Het hele voorval is kenmerkend voor de staat Israël in die tijd. Het was heel duidelijk geworden dat Hij was verworpen en dat het opzijzetten van het volk Israël nabij was. Dit is wat achter de strenge woorden van de Heer schuilging: 'Laat van u in eeuwigheid geen vrucht meer komen!' De discipelen waren verrast door de snelheid waarmee de vijgenboom verwelkte.

Het getuigenis van Markus over dit voorval is zeer vergelijkbaar. In het evangelie van Lukas wordt hier echter geen verslag van gegeven. In plaats daarvan zet de Heer de waarheid in een gelijkenis. We zullen alles citeren. 'Hij nu sprak deze gelijkenis: Iemand had een

vijgenboom die in zijn wijngaard was geplant, en hij kwam om vrucht daaraan te zoeken en vond die niet. Hij nu zei tot de wijngaardenier: Zie, drie jaar is het sinds ik vrucht kom zoeken aan deze vijgenboom, en ik vind die niet; hak hem <dus> om; waarom beslaat hij de grond nog zonder nut? Hij echter antwoordde en zei tot hem: Heer, laat hem nog dit jaar [staan], totdat ik eromheen gegraven en mest gelegd heb; en als hij dan in de toekomst vrucht voortbrengt ... maar zo niet, hak hem om' (Luk. 13:6-9).

Er is veel geschreven over de drie jaar van deze gelijkenis waarin vrucht werd gezocht. Er waren drie bijzondere periodes waarin Israël op de proef werd gesteld:

1. Periode onder de wet;
2. Periode onder de profeten;
3. En nu, in de tegenwoordigheid van de genade, in de Persoon van Christus.

Op het moment dat Hij deze gelijkenis sprak, waren de leiders van het volk aan het samenzweren tegen Zijn leven.

Hoe geduldig was God met Zijn aardse volk: '…laat hem nog dit jaar [staan], totdat ik eromheen gegraven en mest gelegd heb'. De vroege hoofdstukken van het boek Handelingen vertellen het verhaal van Zijn geduld met hen. Er was een reactie van de drieduizend op Pinksteren, een overblijfsel uit het volk. Toen duidelijk werd dat God Zich tot de heidenen zou wenden in zegen, werd de vijandigheid van het volk gericht tegen het evangelie. De zaken kwamen tot een hoogtepunt bij de steniging van Stefanus. We merken Stefanus'

woorden op: ‘Hardnekkigen en onbesnedenen van harten en oren, u weerstaat altijd de Heilige Geest, zoals uw vaderen, zo ook u.’ (Hand. 7:51). De profeten hadden de komst van de Rechtvaardige aangetoond. De opdracht werd aan hun deur gelegd, ‘... van Wie u nu de verraders en moordenaars bent geworden’. Kijk hoe dit de woorden van de gelijkenis weerspiegelt: ‘hak hem <dus> om; waarom beslaat hij de grond nog zonder nut?’

We kunnen veel leren van Gods omgang met Zijn aardse volk. Als we kijken naar de geschiedenis van de kerk wat betreft de verantwoordelijkheid, hebben we niets om op te scheppen, want wat een triest verhaal is het! Dankzij het geduld van onze God zijn er gelegenheden geweest waarop de waarheid is herleefd, zoals bij de Reformatie, en later toen de waarheid van het Hoofdschap van Christus en Zijn lichaam werd hersteld. Maar ondanks dit alles, is er een neerwaartse trend. Het einde wordt ons gegeven in de woorden van de Heer aan de kerk in Laodicea. ‘Daarom, omdat u lauw bent en niet heet of koud, zal Ik u uit mijn mond spuwen’ (Openb. 3:16).

Er is echter datgene wat blijft en onveranderlijk blijft. Christus blijft onveranderlijk in Zijn Persoon en in Zijn genade, en Zijn woord verandert nooit. Hoe dankbaar mogen wij zijn dat onze God een God van geduld is. ‘Moge nu de God van de volharding en de vertroosting u geven tegenover elkaar eensgezind te zijn in overeenstemming met Christus Jezus, opdat u eendrachtig, uit één mond, de God en Vader van onze Heer Jezus Christus verheerlijkt’ (Rom. 15:5-6).

De vijgenboom in de rede op de Olijfberg

'Leert nu van de vijgenboom deze gelijkenis: Wanneer zijn tak al zacht wordt en de bladeren uitspruiten, dan weet u dat de zomer nabij is' (Matt. 24:32; Mark. 13:28).

Het contrast is heel duidelijk tussen de verwijzingen naar de vijgenboom, die al in het vroege deel van het evangelie zijn waargenomen, en die hier worden gegeven. Hij werd aanvankelijk gezien als vruchteloos, vervloekt en verwelkt. Maar hier, in deze latere teksten, is de vijgenboom te zien terwijl haar bladeren uitlopen. Dit is het bewijs dat de zomer nabij is.

De hier beschreven tijd is de tijd van de grote beproeving, die het Joodse volk na de opname zal treffen. Een godvrezend overblijfsel zal in die verschrikkelijke tijd beproefd en gelouterd worden. Het zijn woorden van troost die gegeven worden. Vlak voor het bovenstaande vers wordt verwezen naar: '…zij zullen de Zoon des mensen zien komen op de wolken van de hemel met kracht en grote heerlijkheid' (Matt. 24:30). Op deze gebeurtenis wacht het godvruchtige gezelschap, op hun verlossing.

De vijgenboom waarvan de bladeren uitlopen, betekent dat God na vele eeuwen van blindheid opnieuw met Israël in contact zal treden. In het verslag van Lukas worden ze opgeroepen: 'Als nu deze dingen beginnen te gebeuren, richt u op en heft uw hoofden omhoog, want uw verlossing is nabij' (Luk. 21:28).

De vijgenboom en alle bomen

'En Hij sprak een gelijkenis tot hen: Ziet de vijgenboom en alle bomen; wanneer zij al uitlopen en u dit ziet, dan weet u uit uzelf dat de zomer al nabij is' (Luk. 21:29-30).

Er zijn verschillen in de manier waarop dit onderwerp wordt bekeken in het evangelie van Lukas. Lukas houdt meer rekening met de directe gevolgen van de afwijzing van Christus door Israël. De vernietiging van de stad en tempel door Titus in het jaar 70 na Christus, valt binnen zijn leer. De gevolgen hiervan zijn tot in de huidige tijd waarneembaar.

Lukas neemt ons echter mee naar het einde van de tijd, vanaf vers 25, inclusief de verwijzing naar '... de Zoon des mensen zien komen in een wolk, met kracht en grote heerlijkheid' (vs. 27). In Lukas' verslag wordt verwezen naar de tijd van de heidenen, die tot op heden voortduurt. Hieruit blijkt dat Lukas kijkt naar Israëls betrokkenheid bij de heidense machten door de eeuwen heen, te beginnen met Nebukadnezar.

In verband hiermee wordt de aan het begin van deze alinea geciteerde passage, gezien als meer dan alleen de vijgenboom; in feite *alle bomen*. Dit verwijst naar heidense volkeren. In de tijd van de heidenen stond Israël onder hun gezag, maar in de toekomst, wanneer Israël de plaats heeft gekregen die rechtmatig aan haar toebehoort, als hoofd onder de volken, zullen deze anderen - samen met haar - gezegend worden.

Dus beginnend met de vijgenboom (Israël) die haar bladeren uitzet, zullen alle bomen (heidense volken) ook hun juiste plaats krijgen.

Dit zullen gelukkige dagen zijn voor Israël. Als ze als aardse bruid wordt beschouwd, zal zij zich verheugen: 'De vijgenboom brengt zijn jonge vruchten voort, de bloeiende wijnstokken geuren. Sta op, Mijn vriendin, en kom, Mijn allermooiste!' (Hoogl. 2:13).

Als we die woorden lezen, die tot een aards volk zijn gericht, hoe vaak passen we die gevoelens dan op onszelf toe als het hemelse volk, de bruid van Christus. In een eerder vers in het bovenstaande deel van het Hooglied (vs. 10) staat 'Sta op'. De relevante uitdrukking met betrekking tot de kerk is 'opgenomen worden'. We kijken hier vol verwachting naar uit, wachtend op de stem van de Heer. 'Want de Heer Zelf zal met een bevelend roepen, met [de] stem van een aartsengel en met [de] bazuin van God neerdalen van [de] hemel; en de doden in Christus zullen eerst opstaan; daarna zullen wij, de levenden die overblijven, samen met hen in wolken worden opgenomen de Heer tegemoet in [de] lucht; en zó zullen wij altijd met [de] Heer zijn' (1 Thess. 4:16-17).

Een praktische notitie

Er is één punt waar we nog niet naar hebben verwezen met betrekking tot de vijg zelf. Het wordt één keer gebruikt voor genezing. Toen God Zijn dienaar, de godvruchtige koning Hizkia, vertelde dat hij zijn huis moest inrichten zodat hij zou sterven, herinneren we ons hoe bedroefd hij werd. We lezen: 'En Hizkia huilde erg.' God luisterde naar zijn gebed en zag zijn tranen. Daarna zei Jesaja: 'Neem een klomp vijgen. Zij namen die en legden die op de zweer; en hij werd genezen' (2 Kon. 20:7).

In het gedeelte in Richteren 9 lezen we: 'Eens gingen de bomen op weg om een koning over zich te zalven' (vs. 8). De vijgenboom, evenals de olijf en de wijnstok, hadden geen ambitie om koning te zijn. Ze gaven er de voorkeur aan te blijven zoals ze waren. Het antwoord van de vijgenboom is het herhalen waard: 'Zou ik mijn zoetigheid en mijn goede vrucht opgeven, en zou ik weggaan om boven de andere bomen te zweven?'

We hebben opgemerkt dat het een hoop vijgen was die Hizkia genezing en herstel bracht. De gelijkenis van Jotham kan ons heel goed leren dat leiderschap niet noodzakelijk de oplossing is voor de problemen onder de heiligen. Dit is in het verleden bewezen. Als we aan zoetigheid en goede vrucht denken, zijn dit kenmerken die bij Christus werden gezien. Het kan zijn dat onbekende gelovigen, die dicht bij de Heer leven en deze eigenschappen tonen, beter in staat zijn om genezing en herstel onder de heiligen te brengen. Wij herinneren ons de woorden van de Heer: 'maar wie onder u groot wil worden, zal uw dienstknecht zijn' (Mark. 10:44).

Dat de Heer deze meditaties over de vijgenboom mag zegenen, en dat de verschillende lessen ons goed van pas komen, totdat we de Heer in de lucht ontmoeten.

3. De Wijnstok

‘Toen zeiden de bomen tegen de wijnstok: Komt u, wees koning over ons! Maar de wijnstok zei tegen hen: Zou ik mijn nieuwe wijn opgeven, die God en mensen vrolijk maakt, en zou ik weggaan om boven de andere bomen te zweven?’ (Richt. 9:12, 13).

Doel van de wijnstok

In de vorige artikelen over de olijfboom en de vijgenboom begonnen we bij de eerste vermelding van elk van de bomen. Deze keer zullen we die regel niet volgen, maar beginnen we bij het boek Ezechiël. Dit lijkt misschien vreemd, maar door dat te doen zal de essentiële waarheid die met de wijnstok verbonden is aan het licht komen. Uit Ezechiël 15 wordt geciteerd dat de wijnstok alleen geschikt is om vruchten te dragen: ‘Mensenkind, wat heeft het hout van de wijnstok vóór op elk ander rankendragend hout dat onder de bomen van het woud is? Kan er hout uit gehaald worden om er een gebruiksvoorwerp van te maken? Kan men er een pin uit halen om er welk voorwerp dan ook aan op te hangen? Zie, het wordt als brandstof aan het vuur overgegeven, het vuur verteert de beide uiteinden ervan en het midden ervan is zwartgeblakerd. Zou het voor een gebruiksvoorwerp geschikt zijn?’ (Ezech. 15:2-3).

Er wordt in bovenstaande passage geen vermelding gemaakt van enige vrucht, maar de andere Schriften over het thema van de

wijnstok, zullen aantonen dat 'vrucht dragen' het doel ervan is. We zullen enkele van deze passages bekijken. De leer die verband houdt met vrucht dragen zal aantonen dat het voor God is. Wat de werken betreft, moet God Zijn deel hebben. Dit wordt bevestigd door het gebed van de apostel Paulus voor de Kolossenzen. 'Om de Heer waardig te wandelen tot al [zijn] welbehagen, terwijl u in alle goed werk *vrucht draagt* en opgroeit door de kennis van God' (Kol. 1:10). Wie er ook baat heeft bij de goede werken, de vrucht is tot Gods welgevallen.

De droom van de schenker van de farao

De eerste vermelding van de wijnstok in de Schrift, is in Genesis 40. Terwijl Jozef gevangen zat, zondigden de schenker en de bakker van de koning van Egypte tegen hun heer en werden ook gevangengezet. Jozef was daar echter onschuldig. Om het in Nieuwe Testamentische taal te zeggen: hij 'leed omwille van gerechtigheid' (Matt. 5:10).

'Maar de HEERE was met Jozef en bewees hem Zijn goedertierenheid; Hij gaf hem genade in de ogen van het hoofd van de gevangenis. En het hoofd van de gevangenis gaf al de gevangenen die in de gevangenis waren, in de hand van Jozef; al het werk dat men daar deed, deed hij (Gen. 39:21-22). Beide mannen, de schenker en de bakker, hadden dromen die zij aan Jozef vertelden, maar er was geen uitlegger. Zoals we hebben gezien, was de HEERE met Jozef en hij zei: 'Is de uitleg niet aan God?' (Gen. 40:8). Hij wist de betekenis van de dromen te geven aan beide dienaren van de farao. Maar het is de droom van de

schenker die belangrijk is voor ons onderzoek. Hij was namelijk de schenker van de farao.

'Toen vertelde het hoofd van de schenkers aan Jozef zijn droom en zei tegen hem: Zie, in mijn droom stond er een wijnstok voor me, en aan de wijnstok zaten drie ranken. Hij was aan het uitlopen, zijn bloesem kwam tevoorschijn en zijn trossen brachten rijpe druiven voort. De beker van de farao was in mijn hand, en ik nam die druiven, perste ze uit in de beker van de farao en gaf de beker in de hand van de farao' (vs. 9-11).

In elke stap van het leven van de Zoon van God, verheerlijkte Hij de Vader, en dat was ook zo in Zijn dood. In het bovenstaande gedeelte werden de druiven geperst. We kunnen heel goed stilstaan bij de dood van de Heer en de vreselijke druk die Hij onderging toen Hij tot zonde werd gemaakt In Gethsemane was er sprake van lijden in afwachting. Wat kunnen we zeggen over het kruis zelf? Zondaars zijn aangenomen op grond van dat voltooide werk, dat God verheerlijkte. De schenker, zoals we zien, werd weer in zijn positie hersteld. Wij die schuldig waren, worden gerechtvaardigd voor God. Als we het type verder willen uitbreiden, herinneren de drie takken ons misschien aan Christus' opstanding. Rechtvaardiging vinden we in een *opgestane* Verlosser. De droom van de bakker vertelt ons dat redding niet uit werken bestaat; hij werd niet meer in zijn positie hersteld, maar werd geëxecuteerd.

Israël als de wijnstok

Er zijn veel Schriften waarin Israël als de wijnstok wordt genoemd. Psalm 80 is er één van. Het is een opmerkelijk maar droevig verhaal. 'U hebt een wijnstok uit Egypte uitgegraven, de heidenvolken verdreven en hém geplant. U hebt een plaats voor hem bereid en hem wortel doen schieten, zodat hij heel het land vulde. De bergen zijn met zijn schaduw bedekt geweest, zijn takken waren als machtige ceders. Hij breidde zijn ranken uit tot aan de zee, zijn jonge loten tot aan de rivier' (Psalm 80 vs. 9-12).

De omvang van het door God beloofde gebied werd bereikt in de tijd van Salomo, de zoon van David. Israël bereikte in die tijd zijn grootste welvaart. De hier geciteerde verzen verwijzen naar de grenzen van het land. De zee verwijst naar de Middellandse Zee, en de rivier naar de Eufraat.

Dan wordt de vraag gesteld: 'Waarom hebt U een bres geslagen in zijn muren, zodat alle voorbijgangers op de weg hem leegplukken? Het zwijn uit het woud heeft hem losgewroet, het wild van het veld heeft hem afgegraasd' (vs. 13, 14). Er worden hier geen concrete redenen gegeven. Maar uit veel andere Oudtestamentische geschriften blijkt heel duidelijk waarom dit zo was. Hier wordt ongetwijfeld verwezen naar de vernietiging van Jeruzalem door de Chaldeeuwse legers, vanwege de ontrouw en afgoderij van het volk. De gelovigen onder hen roepen in hun nood: 'O God van de legermachten, keer toch terug; kijk neer uit de hemel en zie. Zie om naar deze wijnstok, de stam die Uw rechterhand geplant heeft, en dat om de Zoon, Die U

voor Uzelf sterk gemaakt hebt' (vs. 15, 16). Keer op keer wordt God geroepen om terug te keren en de wijnstok te bezoeken.

Psalm 80 komt voor in het derde boek Psalmen. De omstandigheden van het goddelijke overblijfsel spelen zich af in de dagen van de grote verdrukking. Directe gebeurtenissen kunnen in de geest van de psalmist plaatsvinden, maar in het grootste deel betreft het een toekomstige dag. De tak waarnaar verwezen wordt in de hierboven geciteerde verzen, is het koninklijk huis van David. Hun enige hoop ligt in Degene die de Mensenzoon wordt genoemd. Dit is een bekende naam in de Schrift, gegeven aan en gebruikt door de Heer Jezus met betrekking tot Hem.

'Laat Uw hand rusten op de Man van Uw rechterhand, op de Mensenzoon, Die U voor Uzelf sterk gemaakt hebt' (vs. 17). Dit zijn vertrouwde woorden voor christenen. Het is onze Verlosser die vandaag aan Gods rechterhand zit. Maar een andere psalm vertelt over Gods aanspraak tot Hem: 'De HEERE heeft tot mijn Heere gesproken: Zit aan Mijn rechterhand, totdat Ik Uw vijanden gemaakt zal hebben tot een voetbank voor Uw voeten' (Ps. 110:1). Dit is de Persoon die God voor Zichzelf sterk zal maken, niet alleen het volk zal herstellen als de wijnstok die vrucht voor Zichzelf brengt, maar ook door hen te bevrijden van hun vijanden.

De wijngaard van de HEERE van de legermachten

Verder in het Oude Testament, in de profetie van Jesaja hoofdstuk 5, wordt er opnieuw verwezen naar de wijnstok en ook naar de wijngaard. De taal die de profeet gebruikt is erg interessant, vooral

in vergelijking met de gelijkenis van de wijngaard in de synoptische evangeliën. 'Mijn Beminde had een wijngaard op een vruchtbare heuvel' (Jes. 5:1). 'Nog één had hij, een geliefde zoon; hij zond hem als laatste tot hen en zei: Zij zullen mijn zoon ontzien' (Mark. 12:6).

In Jesaja 5 is de Geliefde heel duidelijk de HEERE; het is Zijn wijngaard. In de gelijkenis in het evangelie van Markus is degene die door de vader naar de wijngaard wordt gestuurd, zijn welgeliefde zoon. Er is hier een opmerkelijk getuigenis van de Godheid van Christus. Er is vaak gezegd dat de HEERE uit het Oude Testament de Jezus van het Nieuwe is. Er bestaat weinig twijfel dat de geliefde zoon uit de gelijkenis naar Christus verwijst, hoewel Hijzelf de verteller van de gelijkenis was.

Terugkomend op het vijfde hoofdstuk van Jesaja zien we dan hetzelfde droevige verhaal. In de wijngaard had God de mooiste wijnstok geplant. Alles was gedaan om vrucht voort te brengen, er werd een wijnpers in geplaatst om daar druiven in te brengen, maar het bracht wilde druiven voort. Er was geen vrucht voor God! 'Wat is er nog meer te doen aan Mijn wijngaard, dan wat Ik eraan gedaan heb?' (vs. 4). Er wordt verduidelijking gegeven over het soort vrucht dat God zocht: 'Hij verwachtte goed bestuur, [9] maar zie, het werd bloedbestuur, [10] gerechtigheid, maar zie, het werd geschreeuw' (vs. 7).

Deze passage in Jesaja 5, beschrijft de trieste gevolgen van het gebrek aan voortbrengen van goede vrucht. De omheining werd weggehaald, de muur werd afgebroken, er werd verwoest, doornen

---

9 Noot HSV: *goed bestuur* - Letterlijk: recht.

10 Idem: *bloedbestuur* - Letterlijk: bloedvergieten.

en distels kwamen omhoog, en er viel geen regen op. Alles wat God aan mensen toevertrouwt, eindigt in mislukking. God had één volk als proef genomen, waarbij Hij het volk alle mogelijke voorrechten gaf, maar het was tevergeefs.

Het is interessant om te zien dat de mooiste wijnstok ook wordt aangeduid als de lievelingsplant in vers 7. Daarbij komt nog het feit dat deze lievelingsplant de mannen van Juda vertegenwoordigt. Jesaja profeteerde over de tijd dat de tien stammen al in gevangenschap waren gegaan en zijn profetieën gingen over koningen van Juda (Jes. 1:1). Ondanks hun voorrechten, door Gods verbond met David, waren ze niet beter dan de andere stammen.

Toen de Heer Jezus op aarde kwam, zoals we goed weten, was Hij voortkomend uit de koninklijke lijn. Het evangelie van Mattheüs begint met de woorden: 'Geslachtsregister van Jezus Christus, Zoon van David'. We herinneren ons ook dat Hij wordt genoemd: 'de Leeuw uit de stam van Juda' (Openb. 5:5). Dit is allemaal erg interessant en zal onze aandacht trekken wanneer we naar Johannes 15 kijken. Is de lievelingsplant van Jesaja 5 de Ware Wijnstok van dat hoofdstuk?

De gelijkenis van de onrechtvaardige landlieden

De gelijkenis die door de Heer Jezus wordt verteld en door elk van de drie synoptische evangelisten (Matt. 21:33-41; Mark. 12:1-9; Luk. 20:9-16) wordt opgetekend, verwijst naar het gedeelte in Jesaja 5. Het verwijst naar de slechte behandeling van de slaven die door de heer des huizes werden gestuurd, om de vruchten van de wijngaard

te ontvangen. Ze verwijzen naar de profeten uit het Oude Testament. Naast het gebrek aan vrucht van de wijnstok, was er ook de wreedheid die door God aan de profeten werd getoond. Jeremia 5 is hiervan een voorbeeld.

In de gelijkenis wordt echter een volgende fase beschreven. De heer des huizes had een 'geliefde zoon'. Dit was de laatste poging om vrucht uit de wijngaard te ontvangen. Het antwoord wordt heel duidelijk gegeven: 'Toen de landlieden echter de zoon zagen, zeiden zij onder elkaar: Deze is de erfgenaam, komt, laten wij hem doden en zijn erfenis in bezit nemen. En zij grepen hem, wierpen hem buiten de wijngaard en doodden hem' (Matt. 21:38, 39). Wat in de gelijkenis is neergezet, werd eigenlijk aan het kruis uitgevoerd. Elk detail van deze gelijkenis zit vol betekenis.

Er wordt de vraag gesteld wat de heer van de wijngaard met die landlieden zal doen. Het antwoord is het waard om volledig te citeren: 'Die kwaden zal hij een kwade dood laten sterven en de wijngaard aan andere landlieden verhuren, die hem de vruchten op hun tijd zullen afgeven' (vs. 41). De proeftijd was geëindigd en het volk was schuldig bevonden. Er was geen vrucht voor God. Alleen het oordeel van God kon over hen komen.

Het is moeilijk te zeggen wie het is die vruchten zal brengen voor God. Het kan een verwijzing zijn naar het heden, of het kan vooruitblikken naar de tijd waarin Israël zal worden hersteld. Voor dit moment werd Israël echter terzijde gezet.

De Heer Jezus citeerde uit het Oude Testament waarmee Zijn toehoorders bekend zouden zijn. 'Jezus zei tot hen: Hebt u nooit

gelezen in de Schriften: '[De] steen die de bouwlieden hebben verworpen, die is geworden tot een hoeksteen; [11] van [de] Heer is dit gebeurd en het is wonderlijk in onze ogen?' (vs. 42). Zij vonden geen plaats voor Hem in hun plannen; Hij paste er niet in! Maar God keerde hun houding om en maakte Hem tot de hoeksteen, 'het Hoofd van de hoek'. Zij vielen op de steen en werden verbrijzeld (Luk. 20:18). Paulus zegt het anders: 'Zij hebben zich gestoten aan de steen des aanstoots' (Rom. 9:32).

De gelijkenis vervolgt: '<En wie op deze steen valt, zal verbrijzeld worden; en op wie hij valt, zal hij verpletteren'. Het is diezelfde gelijkenis die Petrus gebruikt om het volk met hun schuld te confronteren (Hand. 4:11). De deur werd echter geopend voor hen die berouw wilden tonen en geloven. Verlossing was voor hen beschikbaar.

De ware Wijnstok

Het is in het evangelie van Johannes dat we deze naam tegenkomen die aan de Heer Jezus is gegeven. Om Zijn woorden te citeren: Hij zegt: 'Ik ben de ware Wijnstok' (Joh. 15:1). Laten we allereerst de woorden 'Ik ben' isoleren. De reden hiervoor is om de waarheid van Zijn Persoon te benadrukken. De uitdrukking 'Ik ben' is een goddelijke naam. Hij komt vaak voor in het evangelie van Johannes. 'Ik ben het Licht van de wereld' (Joh. 8:12), 'Ik ben het Brood van het leven' (Joh. 6:35), en er zijn er nog meer.

---

11 Noot Telos: *hoeksteen*: Lett. 'hoofd van [de] hoek'.

In elk van die gevallen wordt Zijn goddelijke Persoon onderstreept door de woorden 'Ik ben'. Deze naam wordt aan God gegeven in het Oude Testament. Een voorbeeld zien we in het boek Exodus: 'En God zei tegen Mozes: IK BEN DIE IK BEN.' Ook zei Hij: Dit moet u tegen de Israëlieten zeggen: IK BEN heeft mij naar u toe gezonden' (Ex. 3:14). Daarom bevestigt dit, wanneer deze woorden door de Heer Jezus Christus worden gebruikt, Zijn godheid. Dit is in het bijzonder het geval in het evangelie van Johannes, waar Zijn Persoon als de Zoon van God het thema is.

We komen nu bij een beschouwing van de Heer Jezus als de ware Wijnstok. In het vorige deel van dit artikel hebben we naar Israël gekeken als de wijnstok, maar het volk slaagde er niet in vrucht te dragen. Ten eerste was er vrucht in Zijn leven. Er was nooit een woord uit de toon en elke handeling was perfect, dus werd de Vader verheerlijkt. De woorden van de eerste psalm, met hun toepassing op de Heer Jezus, zijn hier nuttig: 'Want hij zal zijn als een boom, geplant aan waterbeken, die zijn vrucht geeft op zijn tijd' (vs. 3). 'Op zijn tijd' [12] kan worden vergeleken met de vele en uiteenlopende omstandigheden waarin Hij werd aangetroffen. In ieder van hen werd God geëerd.

De uitdrukking 'ware' wordt meerdere keren gebruikt in het evangelie van Johannes met betrekking tot de Heer. Het betekent niet 'waar' in tegenstelling tot 'vals'. Het zou niet juist zijn te zeggen dat Israël een valse wijnstok was, God had haar toch geplant. Een schrift uit het Oude Testament citeert God die Zich tot Israël richtte en zegt: 'Ík had u evenwel geplant, een edele wijnstok, een volkomen

12 Anderen vertalen: seizoen.

betrouwbare stek. Hoe bent u tegenover Mij dan veranderd in wilde ranken van een uitheemse wijnstok?' (Jer. 2:21).

Zoals gezegd faalden zij, maar aan het aanplanten kon het niet liggen. Het woord 'ware' betekent, wanneer het op de Heer Jezus wordt toegepast, dat Hij de werkelijkheid was. In veel opzichten kan men spreken van de werkelijkheid tegenover de voorafschaduwing. Als de *ware* Wijnstok nam de Heer Jezus de plaats van Israël in, en kwam er vrucht voor God.

Vruchten dragen

We komen nu bij het onderwerp vruchtdragen. De Heer Jezus leert de discipelen hoe zij vrucht kunnen dragen tijdens Zijn afwezigheid. Aan het einde van hoofdstuk 14 lijkt het erop dat de Heer de bovenkamer verliet om naar de tuin van Gethsémané te gaan. De communicatie van hoofdstuk 14 werd binnen gegeven, maar de leer over vrucht dragen werd buiten gegeven.

Dit is van belang. Vruchtdragend, dat een gelijkenis is met Christus, moet zichtbaar zijn in de wereld waaruit Hij is verdreven. Vers 2 van hoofdstuk 15 zegt: 'Elke rank in Mij die geen vrucht draagt, neemt Hij weg; en elke [rank] die vrucht draagt, die reinigt Hij, opdat zij meer vrucht draagt'.

We zullen kijken wat de Heer zegt over de rank die wel vrucht draagt. De reiniging kan wassen zijn of snoeien, maar wat het ook is, het is de landman die het doet. Er wordt heel duidelijk gezegd: 'mijn Vader is de landman'. Dit snoeien kan verwijzen naar tucht, maar gedaan uit liefde, zodat er meer vrucht komt. Meestal is het, in het Nieuwe

Testament, de Vader Die tucht. Als het groeit, is het door het Woord in zijn reinigende kracht. Ze waren al rein door het Woord, dit werd eenmaal gesproken en hoefde niet herhaald te worden (vs. 3), maar er was ook behoefte aan een voortdurende groei.

Op welke manier zouden de discipelen vrucht kunnen dragen terwijl Hij afwezig was? Laten we kijken naar vers 4 van ons hoofdstuk. 'Blijft in Mij, en Ik in u. Zoals de rank geen vrucht kan dragen uit zichzelf als zij niet in de wijnstok blijft, zo ook u niet, als u niet in Mij blijft'. Het woord 'blijven' wordt door Johannes zeer vaak gebruikt. Het wordt op verschillende manieren vertaald. Soms is het 'blijven' en andere keren 'doorgaan', maar allemaal met dezelfde basisbetekenis.

De Heer Jezus begint met een verwijzing naar de ware wijnstok. Er kan geen vrucht worden geproduceerd tenzij de rank in de wijnstok verblijft. Als de rank van de boom wordt afgehakt, is er geen leven of vitaliteit en dus geen vrucht. Hij wendt zich dan van de illustratie van de natuur naar de ware geestelijke betekenis voor de discipelen. Vrucht dragen wordt bevorderd door in Christus te blijven. Wat betekent het werkelijk om dit te doen? Het is makkelijker te begrijpen als we zeggen: 'Blijf dicht bij de Heer! Put alle middelen uit Hem'. In het boek Handelingen spoorde een van de dienaren van de Heer, Barnabas genaamd, de heiligen aan 'allen met het voornemen van hun hart bij de Heer te blijven' (Hand. 11:23). Het woord voor 'blijven' is in de grondtekst hetzelfde woord als dat voor 'volharden'.

Vers 5 gaat verder met hetzelfde thema. 'Ik ben de Wijnstok, u de ranken; wie in Mij blijft en Ik in hem, die draagt veel vrucht, want zonder Mij kunt u helemaal niets doen'. De kwestie van blijven is tweezijdig: 'blijf in mij en Ik in hem'. Hier komen twee zeer belangrijke

waarheden naar voren. Het eerste spreekt over gemeenschap en intimiteit; het tweede 'Ik in hem' suggereert dat Christus praktisch tot uiting komt in het leven. Vers 6 verwijst naar een rank zonder vitale verbinding met de wijnstok; in onze tijd zouden we zeggen: iemand die slechts in naam gelovige is.

Na vers 7 wordt het onderwerp van de wijnstok, dat op een bepaalde manier verband houdt met Israël, stopgezet. Het thema is heel eenvoudig: dat van het 'blijven in Christus', waarin wij als christenen een plaats kunnen vinden. Ook wordt hier een ander thema geïntroduceerd: 'Als u in Mij blijft en Mijn woorden in u blijven, bidt alles wat u wilt en het zal u gebeuren'. 'Mijn woorden' is een zeer belangrijke toevoeging. De gebruikte uitdrukking betekent niet het hele Woord, maar eerder de woorden van de Heer die op een bepaalde situatie van toepassing zijn. Het onderwerp van ons gebed komt hier naar voren. Wat de Heer zegt is zeer opvallend: 'bidt alles wat u wilt'. Natuurlijk, als Zijn woorden in ons blijven, zal ons vragen volgens Zijn wil zijn. Daarom hebben wij de zekerheid van 'het zal u gebeuren'.

Vers 8 maakt dit deel van Johannes 15 compleet. Vrucht dragen verheerlijkt de Vader. Toen de Heer Jezus hier was, verheerlijkte Hij de Vader in alle opzichten. De Vader was in Zijn natuur en karakter volmaakt te zien. Het is een prachtig concept: als wij een leven leiden dat op dat van Christus lijkt, wordt de Vader verheerlijkt. Dit kenmerkt ons als discipelen van Christus. Onze woorden schieten zo tekort; de Schrift is zoveel beter. 'Hierin is mijn Vader verheerlijkt, dat u veel vrucht draagt, en u zult mijn discipelen zijn' (vs. 8).

De waarheid van vruchtbaar zijn is geenszins beperkt tot Johannes 15. Aan het begin van dit artikel verwezen we naar Kolossenzen 1:10 ('in alle goed werk vrucht draagt'). Een van de bekendste passages uit de pen van de apostel Paulus is Galaten 5: 'Maar de vrucht van de Geest is: liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, trouw, zachtmoedigheid, zelfbeheersing. Tegen zulke dingen is geen wet' (Gal. 5:22, 23). Dit zijn allemaal kenmerken die in Christus te zien zijn. Laten we ons inspannen om uit te blinken in het dragen van vrucht. We zullen het niet doen in onze eigen kracht. We moeten de reeds geciteerde woorden van de Heer herinneren: '... zonder Mij kunt u helemaal niets doen'. De passage in Galaten geeft ons het geheim om vrucht te dragen. 'Maar ik zeg: wandelt door [de] Geest, en u zult [de] begeerte van [het] vlees geenszins volbrengen' (Gal. 5:16). In plaats daarvan zal de vrucht van de Geest worden gezien.

Een andere Schriftplaats die over het voortbrengen van vrucht gaat, is Hebreeën 12:11. Ditmaal gaat het om de tuchtiging door de Vader. 'Nu schijnt alle tuchtiging wel op het ogenblik zelf geen vreugde maar voor droefheid te zijn, maar daarna geeft zij aan hen die erdoor geoefend zijn, een vreedzame vrucht van gerechtigheid'. Laten we ons bezighouden met het dragen van vrucht. We hebben al opgemerkt dat vrucht voor God welbehaaglijk is, maar ook iedereen om ons heen zal ervan profiteren, of het nu heiligen of zondaren zijn.

Terwijl we dit hoofdstuk over de wijnstok afsluiten, mogen we ons zorgen beginnen te maken over het dragen van vrucht in ons eigen leven. Denkend aan het Schriftgedeelte aan het begin van dit artikel: '... de wijnstok zei tegen hen: Zou ik mijn nieuwe wijn opgeven,

die God en mensen vrolijk maakt, en zou ik weggaan om boven de andere bomen te zweven?', zeg ik: Laten we hier beneden geen plaats zoeken, maar ons bezighouden met datgene wat vreugde brengt aan Gods hart en aan anderen.

Vrucht dragen is wandelen zoals Christus wandelde. Het echte geheim is om *in* Christus te blijven. We moeten echter oppassen voor 'de kleine vossen die de wijngaarden te gronde richten' (Hoogl. 2:15). Dingen die zelfs legitiem zijn, kunnen ons in Christus belemmeren. Het vlees is altijd actief en brengt de noodzaak van voortdurende zelfdiscipline met zich mee. Spoedig zal de Heer komen en zullen de kansen voorbij zijn. Wij verheugen ons dat wij in Zijn aanwezigheid op Hem zullen lijken, want wij zullen Hem zien zoals Hij is.

Cover illustraties

Wikimedia commons:

- Illustration_Ficus_carica0_clean.jpg (bewerkt)
- Illustration_Vitis_vinifera_Prof._Dr._Otto_Wilhelm_Thomé_1885.png (bewerkt)
- Olijf_(Olea_europaea)_Olijf-Boom._Oliva._Olivier._(titel_op_object),_RP-T-BR-2017-1-9-30.jpg (bewerkt)